

- Tietokirjailijapalkinnot neljälle
- Hallituksen vaali
- Residenssiavustukset Saaren kartanoon haettavissa

Uutta kipinää palkinnoista

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta palkitsi viime keväänä toimittaja **Lisa Hovinheimon** elämäntyöpalkinnolla Yleisradion kulttuuriohjelmien kehittämisestä. Ottaessaan palkintoa vastaan Hovinheimon totesi, että elämäntyön sijasta olisi ehkä parempi puhua elämäntavasta, niin kokonaisvaltaisesti hän on vuosikymmenien ajan heittäytynyt kulloiseenkin projektiinsä. Ne ovat hallinneet kaikkia hänen tekemisiään ja jokapäiväistä elämäänsä.

Viime syksynä Turun kirjamesseilla pohdittiin kirjailijoiden palkitsemista keskustelussa ”Onko palkintoja liikaa?”. **Kaari Utrio** totesi, että hänet on palkittu monesti ja monin tavoin, ja joka kerran julkinen palkitseminen on lämmittänyt mieltä. Utrion mukaan se antaa uskoa omaan tekemiseensä ja onnistumiseensa sekä iskee uutta kipinää luovaan työhön. Biologina arvelen, että henkisen ponnistelun ja uuden luomisen ilo on syvällä ihmisen perimässä. Sosiaalisuutemme kannalta puolestaan lienee tärkeää saada ”muun lauman” tunnustusta tekemisistään.

Kaikki yllä oleva on tuttua niille neljälle luovalle kirjoittajalle, joille tänä syksynä Helsingin kirjamesseilla ojennettiin Suomen tietokirjailijat ry:n Tietokirjailijapalkinto, suuruudeltaan 6 000 euroa. Palkittujen esittely on tämän jäsentiedotteen sisäaukeamalla. Kannattaa huomata palkittujen ryhmän koostumus: kaksi naista, kaksi miestä; kaksi varttunutta tietokirjailijaa, kaksi nuoremman polven edustajaa; palkittujen erityisalojen suuri kirjo, joukossa aivan uusi ala, kansantalous.

Yhdistyksemme hallitus linjasi maaliskuussa, jälleen kerran, palkintopolitiikkamme suuntaviivoja. Tavoitteena on mm. antaa näkyvää tunnustusta pitkäaikaisesta ja monipuolisesta tietoteosten tuotannosta, tehdä tieto- ja oppikirjallisuutta tunnetuksi ja lisätä niiden arvostusta. Palkintojen toivotaan myös tukevan kirjoittajien pyrkimyksiä pitää yllä ammattitaitoaan. Palkinnot jaetaan mieluummin suuren yleisön edessä kuin vain oman väen keskuudessa. Palkittujen määrä pidetään kohtuullisena, mutta hallitus voi säädellä sitä ehdokkaiden tuotannon laadun ja taloudellisen tilanteemme mukaan. Hallituksen jäsenet, aluetoiminnan vetäjät ja yhdistyksen muut aktiivit koettavat tietoteosten tekijöistä poimia palkitsemisen arvoisia uurastajia, ja vinkkejä otetaan mielellään vastaan.

Arvostetuin tunnustuksemme on *Warelius-palkinto*, jota on jaettu vuodesta 1985. Edellytyksenä on mm. laaja ja korkealaatuinen tietoteostuotanto. Ensi vuonna Warelius jaetaan 25-vuotisjuhlissamme toukokuussa. Keväisin jaamme *Oppikirjailijapalkinnot*, syksyisin *Tietokirjailijapalkinnot*, joita on jaettu vuodesta 2001. Kirjoittamaan rohkaisevan palkintonsa on ansainnut myös lasten ja nuorten kirjallisuus: *Tietopöytä* on jaettu syksyisin Turun kirjamesseilla vuodesta 1999. Myönnetyt palkinnot ja palkintopolitiikkamme perusteet esitellään yhdistyksemme kotisivuilla.

Tietokirjailijapalkinnolla Helsingin kirjamesseilla muistettu kouluneuvos **Kirsti Mäkinen** totesi kiitospuheessaan, että jos hän saisi sadun tavoin esittää kolme toivomusta, ne olisivat: kirjoittamisen tutkimusta on voimakkaasti lisättävä, suomenkielistä tiedettä on tuettava ja suomalaiset olisi saatava lukemaan esseekirjallisuutta. Mäkinen haluaa englanninkieliseksi globalisoituvassa maailmassa muistuttaa, että kansakunnan kulttuurin perusta kuitenkin on äidinkielen vaaliminen ja sen ilmaisun kehittäminen. Tämä ei tietenkään merkitse hyvän kielitaidon väheksymistä. Mäkinen esitti myös ”lämpimät kiitoksensa suomalaisille lukijoille, maailman parhaille”.

Suomen tietokirjailijat ry on tukenut Kirsti Mäkisen esittämiä pyrkimyksiä mm. osallistamalla tietokirjailijoiden ja kriitikoiden koulutuksen järjestämiseen sekä myöntämällä koulutukseen osallistujille apurahoja. Yhdistyksemme kotisivuilta näet, että koulutus-, matka- ja laiteapurahat ovat jatkuvasti haettavissa.

Matti Leinonen
varapuheenjohtaja

Jaakko Kiander, Anna Kortelainen, Kirsti Mäkinen ja Erkki Pulliainen saivat Tietokirjailijapalkinnot

Suomen tietokirjailijat ry on myöntänyt Tietokirjailijapalkinnot tänä vuonna valtiotieteen tohtori **Jaakko Kianderille**, filosofian tohtori **Anna Kortelaiselle**, kouluneuvos, filosofian lisensiaatti **Kirsti Mäkiselle** ja kansanedustaja, emeritusprofessori **Erkki Pulliaiselle**. Palkinnot jaettiin Helsingin kirjamesseujen yhteydessä lauantaina 27. lokakuuta. Tietokirjailijapalkinto myönnetään tunnustuksena laajasta ja ansiokkaasta tietokirjatuotannosta. Palkintojen suuruus on 6 000 euroa. Palkinnot jaettiin nyt seitsemättä kertaa.

Palkintolautakunnan perustelut olivat seuraavat:

Valtiotieteen tohtori Jaakko Kiander on maamme tunnetuimpia kansantaloustieteilijöitä. Hän on talouspolitiikkaan, verotukseen ja talouskasvuun liittyvien kysymysten erikoistuntija.

Kianderin pääteoksena voidaan pitää yhdessä **Pentti Vartian** kanssa julkaistua teosta *Suuri lama, Suomen 1990-luvun kriisi ja talouspoliittinen keskustelu*. Kiander on julkaissut myös mm. teokset *Hyvinvointivaltio ja talouskasvu* yhdessä **Henrik Lönnqvistin** kanssa sekä *Taloudelliset vaikutukset* yhdessä **Antti Romppasen** kanssa. Kiander on myös keskeinen tekijä teoksessa *Suomi maailmantaloudessa, uuden ajan talouspolitiikkaa*. Tässä teoksessa pohditaan talouspolitiikan haasteita 2000-luvulla.

Kiander on julkaissut paljon ns. harmaata tietokirjallisuutta eli raportteja, selvityksiä ja puheenvuoroja. Aiheina ovat olleet mm. Suomen taloudellinen rakenne, maamme työllisyystilanne ja Euroopan Unioniin liittyvät taloudelliset kysymykset. Kianderin asiantuntevat julkaisut ovat olleet pätevänä tausta-aineistona suomalaisessa työmarkkinapoliittisessa ja yhteiskuntapoliittisessa keskustelussa ja päätöksenteoksessa.

Kiander on asiantuntemuksensa vuoksi myös kysytty puhuja ja haastateltava, jonka rauhallisia kommentteja arvostetaan. Useita hänen teoksiaan käytetään oppikirjoina, ja niitä on julkaistu myös ruotsiksi ja englanniksi.

Filosofian tohtori Anna Kortelainen on maamme luetuimpia ja palkituimpia tietokirjailijoita. Hän on taidehistorioitsija, jonka monet kirjat liikkuvat kuvataiteen ja kirjallisuuden maailmassa. Teosten keskeisinä henkilöinä ovat olleet mm. Albert Edelfelt ja L. Onerva. Edelfelt-teoksissa Kortelaisista ovat kiinnostaneet taiteilijan elä-

mään liittyvät naiset. Kortelaisen väitöskirja *Albert Edelfeltin fantasmagoria nainen, ”Japani”, tavartalo* palkittiin vuoden 2002 tiedekirjana. Samana vuonna hän julkaisi teoksen Edelfeltin rakastajattaresta.

Hän on kirjoittanut myös mm. hysterian kulttuurihistoriasta, ranskalaisesta salonkitaiteesta ja sen prostituutioaiheista sekä 1800-luvun lopun suomalaisesta kuvataiteesta.

Kortelainen edustaa tietokirjallisuutta, jossa fakta ja fiktio limittyvät monin tavoin toisiinsa. Oman kertomansa mukaan hän on kuitenkin ”preussilaisen tarkka” siinä, että faktan ja fiktion raja ei hämähä. Kortelainen on teoksissaan voimakkaasti itse läsnä eikä peittele omia näkemyksiään tai kokemuksiaan. Tämän tyylilajin vuoksi Kortelainen on myös kiistelty kirjoittaja. Toisaalta juuri tästä syystä ja lahjakkaana sanankäyttäjänä hän on tuonut tietokirjallisuudelle uusia lukijoita.

Kortelainen on lisäksi ahkera kolumnisti ja sähköisistä viestimistä tuttu sanavalmis keskustelija. Hän oli mukana mm. kymmenosaisessa TV1:n ohjelmassa *10 kirjaa, jotka muuttivat maailman*.

Kouluneuvos, filosofian lisensiaatti Kirsti Mäkinen on taustaltaan opettaja, jonka tietokirjailijan työssä näkyy voimakas valistamisen halu. Mäkinen on monipuolinen tietokirjailija, joka on kaiken aikaa laajentanut kirjallista tuotantoaan uusiin lajityyppeihin. Hän on julkaissut oppikirjoja, esseitä, lasten ja nuorten tietokirjoja sekä kieleen ja kirjallisuuteen liittyvää tutkimusta. Hän on työskennellyt myös toimittajien kouluttajana.

Mäkinen on julkaissut mm. teokset *Kalevala, perinne ja koulu*, *Kirjoita itsesi maailman väleihin* ja *Käpälän kosketus*, joka sisältää unohtumattomia eläintarinoita. Vuonna 1998 Mäkinen julkaisi essee- ja kirjoituskokoelman *Ajattelen kynälläni*. Kokoelman aiheita ovat koulu ja erityisesti kirjoittamisen opettaminen sekä kieli, kirjallisuus ja *Kalevala*. Teokseen sisältyy paljon olennaista kirjoittajan ajattelusta ja kokemuksista.

Tänä vuonna ilmestynyt, hyvän ja näkyvän vastaanoton saanut teos *Lollot ja kollot* käsittelee suomalaista naapurihuumoria. Tähän teokseen Mäkinen on saanut perusaineiston SKS:n perinnearkistosta. Laaja ja asiantunteva teos on epätavallisesta aiheesta tehty merkittävä kulttuurihistoriallinen työ, riemastuttava ja hilpeä tietokirja.

Tietokirjailijapalkinnot saivat tänä vuonna Erkki Pulliainen (vas.), Kirsti Mäkinen, Anna Kortelainen ja Jaakko Kiander.

Mäkinen on paitsi ahkera kirjoittaja myös monissa yhteyksissä esiintyvä, asiansa määrätietoisesti esille tuova keskustelija.

Kansanedustaja, emeritusprofessori Erkki Pulliainen nousi yleiseen tietoisuuteen 1970-luvun alkupuolella maamme suurpetoja esittelevillä ja niiden elämänoikeuksia puoltavilla kirjoillaan. Niitä ovat esimerkiksi *Suomen suurpedot* sekä *Petoja ja ihmisiä*. Eläinten elintapojen kärsivälliseen seurantaan ja moderneihin menetelmiin perustuvilla tiedoilla Pulliainen on tarjonnut uudenlaisia käsityksiä sudesta, karhusta, ilveksestä ja ahmasta ja monista muistakin, Pohjolan luontoon olennaisella tavalla kuuluvista eläimistä.

Pulliainen oli ensimmäisten joukossa käynnistämässä keskustelua luonnon monimuotoisuuden suojelemisesta. Se on viime vuosina noussut yhä tärkeämmäksi, koko elollisen luonnon tulevaisuutta koskevaksi keskustelun ja tutkimisen aiheeksi. Pulliaisella on erinomainen taito kytkeä vankka luonnontieteellinen tietämys lukijoita kiehtovaan ilmeikkääseen, usein hauskaan ilmaisuun.

Pulliaisen mittavassa julkaisuluettelossa on runsaasti maamme luontoon ja luonnonvarojen käyttöön liittyviä tietokirjoja. Erityisen voimakkaasti niissä ilmenee Pulliaisen rakkaus Lapin luontoon. Se näkyy esimerkiksi kirjoissa *Lapin taigaa* ja *Lapin luontopäiväkirja*. Tällaisen kirjallisuuden ohella

hän on julkaissut mm. näkemyksiään kansanedustajan työstä, maamme talouden tilasta ja elinympäristömme vaalimisesta.

Ahkerana artikkelien kirjoittajana ja suosittuna esiintyjänä Erkki Pulliainen toteuttaa taitavasti tietokirjailijan tehtävää tuoda uutta tietoa ja tuoreita näkemyksiä lukijoiden ja kuuntelijoiden makusteltavaksi.

HELSINGIN KIRJAMESUILLA TIEKIRJALLISUUS NÄYTTÄVÄSTI ESILLÄ

Tietokirjallisuus oli näyttävästi esillä Helsingin kirjamesuilla (25.–28.10.). Alan luennot ja keskustelut keräsivät yleisöä huomattavan määrän ja mm. perinteisessä Kirjakahvilassa järjestettiin nyt ensimmäinen tietokirjakahvila.

Messujen vilkkain päivä oli lauantai, jolloin myös Tietokirjailijapalkinnot jaettiin: kävijöitä kirjattiin 20 200. Kaikkiaan kirja- ja viinimesut keräsivät 68 500 kävijää.

STIK oli jälleen mukana koululaisten Suunnista kirjaan -tapahtumassa. Äidinkielen Opettajien Liiton kanssa tuotettu suunnistus toi kirjamesuille yli 4 000 ala- ja yläluokkien oppilasta selvittämään kirjallisuuden ja suomen kielen rasteja.

Seuraavat Helsingin kirjamesut järjestetään 23.–26.10.2008.

HALLITUKSEN VAALI SYYSKOKOUKSESSA

Hallituksen kokoonpano on ollut vuonna 2007 seuraava (suluissa kotipaikka ja vuosi, jolloin on aloittanut hallituksessa): FT, dosentti **Pirjo Hiidenmaa** (puheenjohtaja, Helsinki, 2000), TTM, valtiopäiväneuvos **Markus Aaltonen** (Seinäjoki, 2007), FM **Paavo Ahonen** (Helsinki, 2007), lehtori **Jari Koskinen** (Kouvola, 2006), FT **Matti Leinonen** (Tampere, 1999), KT, lehtori **Tuula Merisuo-Storm** (Turku, 2007), FT, dosentti **Osmo Pekonen** (Jyväskylä, 2003), FL **Kaisu Rättyä**, toiminnanjohtaja (Tampere, 2007), FL, VTM **Marja Simola** (Joensuu, 2002), KM **Sirpa Wass** (Helsinki, 2005).

Erovoorossa ovat Matti Leinonen, Marja Simola ja Sirpa Wass. Leinosta ei voida valita uudelleen, koska hän on ollut hallituksen sääntöjen määräämän enimmäismäärän eli kolme kolmi-vuotiskautta.

Määräaikaan mennessä ehdolle ovat asettuneet:

Niklas Bengtsson, tietokirjailija, filosofian maisteri (s. 1965, kotipaikka Helsinki). Tuotanto: julkaissut 11 tietokirjaa, jotka käsittelevät mm. kirjallisuusinstituutioita, kirjan historiaa sekä ruoka- ja juomakulttuuria. STIK:n jäsen 2001, palkintolautakunnan jäsen.

Olli Löytty, tutkija, tietokirjailija, filosofian tohtori (s. 1966, kotipaikka Tampere). Tuotanto: kirjoittanut ja toimittanut useita tietokirjoja, jotka käsittelevät kulttuurien välistä vuoropuhelua, kirjoittamista ja tutkimuksen tekemistä. STIK:n jäsen 2005, palkintolautakunnan jäsen.

Marja Simola, tietokirjailija, toimittaja, filosofian lisensiaatti, valtiotieteen maisteri (s. 1948, kotipaikka Joensuu). Tuotanto: ollut mukana useissa tietosanakirjahankkeissa, kirjoittanut järjestöhistorioita ja kolme selkokirjaa. STIK:n jäsen 1995, palkintolautakunnan jäsen.

Sirpa Wass, didaktikko, kasvatustieteen maisteri, luokanopettaja, erityisopettaja (s. 1953, kotipaikka Helsinki). Tuotanto: kirjoittanut lukuisia eri aineiden oppikirjoja peruskouluun ja julkaissut myös sähköistä materiaalia. STIK:n jäsen 1985, apurahatoimikunnan jäsen.

UUDET JÄSENET

Hallitus hyväksyi kokouksessaan 25.10.2007 jäseniksi seuraavat hakijat: FT, MMT, dosentti **Tadeusz Aniszevski** (Joensuu), emeritusprofessori **Paavo Castrén** (Kauniainen), lehtori **Maija Ferchen** (Vantaa), KM, tutkija **Katariina Hakala** (Helsinki), kouluttaja, tietokirjailija **Tuire Kaimio** (Vantaa), FM **Antti Kauppinen** (Helsinki), dosentti, psykiatrian erikoislääkäri **Matti Keinänen** (Turku), VTT, projektipäällikkö **Riitta-Liisa Kokko** (Helsinki), tutkija **Salme Kotivuori** (Turku), HUK, tutkija **Nina Lepokorpi** (Turku), FM, vanhempi lehtori **Leena Mannila** (Rauma), arkkitehti, tutkimuspäällikkö **Petri Neuvonen** (Espoo), FM, toimittaja **Petri Nevalainen** (Helsinki), KT, didaktiikan lehtori **Heini Paavola** (Helsinki), diplomikielenkääntäjä **Tuula Parkusjärvi-Blagoev** (Tampere), FT, oppikirjailija **Jens Silfvast** (Porvoo), FM, assistentti **Kimmo Svinhufvud** (Espoo), VTM, päätoimittaja **Heikki Valkama** (Helsinki) ja YTM, tietokirjailija **Matti Ylönen** (Helsinki).

APURAHAAKEMUKSET KÄSITTELYSSÄ

Yhdistykselle lähetettiin määräaikaan mennessä 620 apurahahakemusta. Apurahalautakunta käsittelee hakemukset marraskuun alkupuolella ja hallitus myöntää apurahat kokouksessaan 15.11. Myönnytyistä apurahoista tiedotetaan yhdistyksen kotisivuilla sekä kirjeitse apurahan saaneille. Apurahat maksetaan joulukuun loppupuolella.

UUSI RESIDENSSI TURUN SEUDULLA

Saaren kartano on Koneen Säätiön ylläpitämä residenssi Turun lähellä. Residenssiin voi hakea työskentelemään 2–4 kk:n jaksoiksi. Koneen Säätiö myöntää residenssiavustuksia mm. yksittäisille taiteilijoille, kääntäjille ja kriitikoille. Koneen Säätiön apurahalla työskentelevillä tutkijoilla on myös mahdollisuus hakea residenssiin. Avustukset vuodeksi 2008 ovat haettavissa 14.12.2007 mennessä. www.saarenkartano.com

TÄRKEÄT PÄIVÄMÄÄRÄT

- ▶ Hallituksen kokoukset 15.11. ja 13.12.2007
- ▶ Kevätkokous Tampereella 15.3.2008 ▶ Yhdistyksen 25-vuotisjuhla 9.5.2008